

HÍREK, ESEMÉNYEK

ELEKTRONIKUS HATÓSÁGI SZOLGÁLTATÁSOK A SZELLEMI TULAJDON NEMZETI HIVATALÁBAN*

Intézményünk hosszú ideje az innovatív megoldások elkötelezett híve. A hivatal elkötelezettsége az informatikai fejlesztésekre is vonatkozik. Kormányzati berkekben a Magyar Szabadalmi Hivatal az elsők között jelentkezett saját honlappal a '90-es évek derekán. A múlt század utolsó dekádjában megtörtént a hivatal fennállásának első száz éve alatt kézzel vezetett lajstromok és más nyilvántartások adatainak adatbázisba szervezése. Magyarország európai uniós tagságának kezdetére, 2004. május 1-jére elkészült a kísérleti elektronikus nyilvántartás és lajstrom. A szellemi tulajdonnak szentelt legelső világnapon, 2001. április 26-án jelent meg első ízben a Publikus Iparjogvédelmi AdatbázisCsalád (PIPACS) névre keresztelt adatbázis, amely tízéves működése során a szakemberek legfontosabb hazai iparjogvédelmi tájékoztatási forrásává vált.

Magyarország a XXI. század első évtizede hozta meg az áttörést az infokommunikáció széles körű elterjedése, valamint az elektronikus kormányzati szolgáltatások fejlesztése terén. Az Európai Unió direktíváinak megfelelően a fejlesztések nagyobbik hányadát a lakosság egészét közvetlenül érintő ügyek (mint például lakcím-nyilvántartási és anyakönyvi ügyek stb.) elektronizálása tette ki. Később került sor a viszonylag szűkebb felhasználói kört érintő hatósági tevékenységek (mint például az elektronikus közbeszerzés) online elérhetővé tételére. A fejlesztések egy részét a magyar állam és az Európai Unió az Elektronikus Kormányzat Operatív Program (EKOP) pályázaton keresztül anyagilag is támogatta. Az EKOP 2009. évi pályázatán az MSZH is sikerrel szerepelt: 95 millió forint vissza nem térítendő támogatást kapott elektronikus tájékoztatási szolgáltatásainak fejlesztésére, 2011. május 31-ei teljesítési határidővel.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (rövidítve: Ket.) előírása szerint a közigazgatási hatósági eljárásokban azon ügyfelek számára, akik ezt igénylik, biztosítani kell az elektronikus ügyintézés lehetőségét. A Ket. 172. § a) pontja így határozza meg az elektronikus ügyintézés fogalmát: „a közigazgatási hatósági ügyek elektronikus úton történő ellátása, az eközben felmerülő tartalmi és formai kezelési munkamozzanatok összességé”.

A Ket. kétféle utat biztosított az ügyfél számára a hatósággal való kapcsolat létesítésére. Az egyik lehetőség, hogy az ügyfél rendelkezzen fokozott biztonságú elektronikus aláírással. A másik rendelkezésre álló út a központi elektronikus szolgáltatórendszeren keresztül létrehozott kapcsolat. A központi elektronikus szolgáltatórendszer magába foglalja az elektroni-

* 2011. január 1. előtt Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH)

kus kormányzati gerinchálózatot, a kormányzati portált, a kormányzati ügyfél-tájékoztató központot, valamint az ott megjelenő szolgáltatásokat és ügyintézési lehetőségeket, beleértve az ügyfélkaput.¹

A Ket. 2005. január 1-jei hatálybalépését követően módosítani kellett a vonatkozó törvényeket, hogy az iparjogvédelem terén is fokozatosan be lehessen vezetni az elektronikus ügyintézését.

A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (SZTNH) hatáskörébe tartozó hatósági eljárások közül a védjegyterület volt az első: itt 2007. január 1-jétől van mód a védjegybejelentések elektronikus úton való benyújtására. A védjegy-törvény módosítása az elektronikus úton benyújtható beadványok körébe vonta a védjegy-megújítási kérelmeket is, amelyek előterjesztése 2007. július 1-jétől lehetséges. Ugyancsak 2007. július 1-jétől lehet elektronikus úton benyújtani a szabadalmi, a formatervezésiminta-oltalmi, a használatiminta-oltalmi és a topográfiaoltalmi bejelentéseket.

Formatervezésiminta-oltalom megújítása iránti kérelem 2009. október 1-je óta nyújtható be elektronikusan. Szerzői jogi területen 2009. október 1-je óta nyújtható be az árva mű felhasználására vonatkozó engedély megadására, valamint a felhasználási engedély visszavonására irányuló kérelem.

Az SZTNH az ügyfelek számára lehetővé tette az elektronikus aláírás alkalmazását is, de a kétoldalú e-kommunikációt a központi rendszer igénybevételével, az ügyfélkapun keresztül biztosítja.

Az Elektronikus Kormányzat Operatív Program által támogatott pályázat célkitűzései

Az EKOP pályázat keretében a hivatal a következő célok teljesítését vállalta:

- az ügyfél-elégedettség és a munkahatékonyság növelése;
- új elektronikus hatósági szolgáltatások kialakítása;
- a meglévő elektronikus szolgáltatások színvonalának növelése, funkcionalitásuk bővítése;
- az ügyfél-kommunikáció mind magasabb fokú elektronizálása;
- a minőségi elektronikus szolgáltatások alapját képező ügyviteli rendszer logikai és műszaki színvonalának javítása.

A pályázat szakmai tartalma az alábbi három terület köré összpontosul.

- Új elektronikus szolgáltatások kifejlesztése, amelybe beletartozik
  - az elektronikus lajstromkivonat kérése és küldése ügyfélkapus azonosítással;
  - iratbetekintési lehetőség biztosítása ügyfélkapus azonosítással, valamint
  - az ügyfél által kezdeményezett elektronikus kommunikáció bővítése.

¹ Csáki Gyula Balázs: Az elektronikus közigazgatás tartalma és gyakorlatának egyes kérdései. Doktori értekezés. Pécs, 2009; http://doktori-iskola.law.pte.hu/files/tiny_mce/File/Archiv2/csaki/csaki_ertekezés_vegleges.pdf.

- A második feladatkör a korábban már bevezetett elektronikus szolgáltatások fejlesztését célozta meg:
  - az e-Közlöny korszerűsítése;
  - a kísérleti e-Lajstrom közhitelű adatszolgáltatássá alakítása;
  - új e-Kutatás adatbázis kidolgozása.
- A harmadik terület pedig a fenti szolgáltatások informatikai háttérét biztosító rendszer kialakítása, illetve a háttéradatbázis fejlesztése az elektronikus tájékoztatás mind egységesebb, pontosabb és hatékonyabb kiszolgálásának érdekében.

A fejlesztések szempontjából nagymértékben érintett a hivatal egységes ügyviteli nyilvántartási rendszere, az ENYV. A belső fejlesztésű rendszer a hivatal alapadatbázisa, amely a hatósági nyilvántartás és tájékoztatás alapjául szolgál. Az ENYV valamennyi oltalmi forma hatósági ügyintézésének színtere, amely lefedi az iparjogvédelmi ügyek teljes életciklusát. Mindezen okok magától értetődővé teszik, hogy az ügyviteli rendszert szintén fejleszteni kellett az új szolgáltatások kiszolgálása érdekében.

A pályázat eredményei

A hivatal a rendelkezésre álló másfél év alatt valamennyi pályázati célkitűzését teljesítette az eredeti határidőre, 2011. május 31-ére. A pályázati szakszargonban „termékeknek” hívtott hatósági szolgáltatások közül először a korszerűsített e-Közlönyt adtuk át 2010 júliusában. A korábban kísérleti jellegű e-Lajstrom közhitelű elektronikus nyilvántartássá alakítva 2011. március 1-jétől szolgáltat adatokat. Ugyancsak ettől az időponttól kezdve érhetőek el a hivatal további új elektronikus hatósági szolgáltatásai és a kétoldalú e-kommunikációt lehetővé tevő felhasználói felület. A szabadon hozzáférhető új e-Kutatás adatbázist 2011. május 27-én adtuk át az iparjogvédelmi ügyekben tájékozódni kívánó szakembereknek és a nagyközönségnek.

Az automatikusan előállított e-Közlöny

Az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény 13. §-ának 1. bekezdése alapján 2006. január 1-jétől az SZTNH hivatalos lapja, a *Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő* elektronikus formában, díjmentes hozzáféréssel, PDF formátumban jelenik meg a hivatal honlapján. A közlöny több mint egy évszázadra visszanyúló történetében 2008. január 1-je újabb változást hozott; ettől az időponttól kezdve a hivatalos lap nemzeti és nemzetközi védjegyrovatai havonta két alkalommal jelennek meg.

Az EKOP pályázat támogatásával elindult projekt keretében az SZTNH továbbfejlesztette az elektronikus közlöny előállítási technológiáját. Az új e-Közlöny 2010 júliusától megújult formában érhető el a hivatal honlapján. A közlönyadatok automatikus generálása következtében a közlöny előállításának időtartama számottevően lerövidült: a korábban tipikus

40 napról általában 5 napra. A hivatal szempontjából nem elhanyagolható a közlőny kézi szerkesztési módjáról az automatikus szerkesztésre való átállásból adódó, jelentős élmunka-megtakarítást eredményező előny.

Az e-Közlöny változatlan adattartalommal, PDF formátumban, elektronikus aláírással hitelesítve, de az áttekintést és a keresést megkönnyítő egyhasábos szerkesztéssel érhető el a hivatal honlapján. A megjelenés gyakorisága nem változott: a szabadalmi rovatok havonta egyszer, a nemzeti és nemzetközi védjegyrovatok havonta két alkalommal jelennek meg.

A hatósági e-nyilvántartás

Az SZTNH jogszabály által meghatározott feladata a hatósági ügyek nyilvántartása. Az EKOP pályázatban azt a célt tűztük magunk elé, hogy a megújított hatósági e-nyilvántartásban lévő adatok tükrözzék egy adott ügy valós állapotát, akár a papíralapú nyilvántartásokban, akár az ENYV adatbázisban szerepelnek az ügyre vonatkozó információk.

Az e-nyilvántartás az SZTNH-hoz benyújtott iparjogvédelmi bejelentésekről és a lefolytatott iparjogvédelmi engedélyezési eljárások során megadott oltalmakról vezetett elektronikus lajstrom, valamint a szerzői jogi árva művekre adott felhasználási engedélyekről vezetett nyilvántartás, amely térítés és előzetes regisztráció nélkül 2011. március első napjától elérhető az SZTNH honlapján. A hivatal honlapján keresztül lekérdezhető felületen csakis és kizárólag a publikus adatok jelennek meg. A publikus adatok – oltalmi formánként esetenként eltérő – körét a hivatal hatósági tevékenységét szabályozó jogszabályok határozzák meg.

Az alkalmazás az ENYV és az ábra-/dokumentum-adatbázisban tárolt adatokból épül fel, célja a hatósági tevékenység keretében keletkező ügyek teljes körű kereshetősége, áttekintése. Az ENYV és az ábra-/dokumentum-adatbázis adatai real-time módon, az adattartalom megváltozásakor azonnal átkerülnek az e-nyilvántartásba.

Az e-nyilvántartás csak a meghatározott adatbázisok együttes lekérdezésére szolgál, abban sem új adatok, sem adatmódosítások nem keletkeznek, itt adatmódosításra sincs lehetőség. Amennyiben az erre jogosult hivatali munkatárs módosítani kívánja egy adott ügy adatait, át kell lépnie az ügyviteli rendszerbe, ott kell elvégeznie a szükséges módosításokat, amelyek eredménye azonnal láthatóvá válik a belső e-nyilvántartásban (jogerőre emelkedett, publikus adat esetében a külső felhasználók számára elérhető felületen is).

Az e-nyilvántartás keresőfelületén három szempont, illetve a dátumválasztó mező szerepel:

- azonosító,
- cím/megjelölés,
- nevek,
- dátumok.

Az egyes ügyek adatlapján látható adatállomány tartalma a lajstromkivonatával egyezik.

Az adatbázis terjedelméről a következő adatok nyújtanak képet (2011. november eleji adatok): az összes ügyszám: 470 ezer, ebből 287 ezer a nemzeti szabadalmakkal, 115 ezer a nemzeti védjegyekkel kapcsolatos.

Az elektronikus ügyintézési rendszer bővítése

Az elektronikus kormányzati eljárások bővítésére irányuló stratégiai célok megvalósítása érdekében az iparjogvédelmi törvények újabb, átfogó módosítására volt szükség 2011-ben, amelynek eredményeként 2011. március 1-jétől jelentősen bővült az SZTNH-hoz elektronikus úton benyújtható beadványok köre. Az ily módon kezdeményezhető ügyfajták számának növekedéséhez képest is fontosabb előrelépés azonban, hogy ettől az időponttól kezdődően nyílt meg a lehetőség az ügyfél és a hivatal közötti kétoldalú elektronikus kommunikációra, vagyis arra, hogy a jogszabály által meghatározott ügyekben az ügyfél kérésére a hivatal elektronikus úton válaszoljon.

A jobb áttekinthetőség kedvéért az alábbiakban külön mutatjuk be az elektronikus úton benyújtható beadványok körét, illetve azokat, amelyekre – az ügyfél kezdeményezésére – a hivatal az ügyfélkapuval összekötött központi elektronikus rendszeren keresztül küldi meg az elektronikus választ.

Az elektronikus úton kezdeményezhető ügyek

A bevezetőben jelzett korábbi időpontoktól kezdve az ügyfél elektronikus formában is benyújthat

iparjogvédelmi eljárásokban

- szabadalmi bejelentést,
- használatiminta-oltalmi bejelentést,
- formatervezésiminta-oltalmi bejelentést, formatervezésiminta-oltalom megújítása iránti kérelmet
- mikroelektronikai félvezető termék topográfiájának oltalmára irányuló bejelentést, valamint
- védjegybejelentést és védjegy-megújítási kérelmet;

szerzői jogi és kapcsolódó jogi eljárásokban

- árva mű felhasználására vonatkozó engedély iránti kérelmet,
- árva műre vonatkozó felhasználási engedély visszavonására irányuló kérelmet.

A 2011. évi törvénymódosításoknak köszönhetően az alábbi ügyek kezdeményezhetőek elektronikus úton:

- az európai szabadalmak terén az európai szabadalmi bejelentésekkel, illetve az európai szabadalmak hatályosításával kapcsolatos összes kérelem.

Lehetőség van elektronikus úton kérni

- a védjegyeljárás gyorsított vagy
- különleges gyorsított módon való lefolytatását.

Elektronikusan nyújtható be adatváltozás tudomásulvételére irányuló kérelem

- szabadalmi,
- növényfajta-oltalmi,
- használatiminta-oltalmi,
- formatervezésiminta-oltalmi,
- topográfiaoltalmi és
- védjegyügyekben.

Elektronikusan terjeszthető elő iratbetekintésre, valamint hiteles lajstromkivonat igénylésére irányuló kérelem

- szabadalmak,
- növényfajta-oltalmak,
- használatiminta-oltalmak,
- formatervezésiminta-oltalmak,
- topográfiaoltalmak,
- védjegyek és
- nemzeti oltalom alatt álló földrajzi árujelzők ügyében.

A fent felsorolt valamennyi iparjogvédelmi beadványra érvényes szabály, hogy azokat az SZTNH által rendszeresített elektronikus űrlapok használatával lehet benyújtani. A beadvány megérkezéséről a hivatal elektronikus érkeztetőszámot tartalmazó automatikus értesítést küld az ügyfélnek, majd a benyújtott beadvány megérkezését követően haladéktalanul megvizsgálja, hogy az megfelel-e az elektronikus ügyintézésre vonatkozó jogszabályi követelményeknek.

Az iparjogvédelmi beadvány akkor tekintendő benyújtottnak, ha arról a hivatal az elektronikus érkeztetésről szóló automatikus visszaigazolást az ügyfél részére megküldte – kivéve, ha az SZTNH a kapott dokumentum értelmezhetetlenségét állapítja meg, és erről az ügyfelet elektronikus levélben értesíti. Az ügyfél köteles ez utóbbi értesítést visszaigazolni.

A fentebb felsorolt, elektronikus úton benyújtott beadványok ügyében a hivatal nem köteles az ügyféllel elektronikus úton írásban kapcsolatot tartani, az eljárás papíralapon zajlik.

Kétoldalú elektronikus kommunikáció az ügyfél és a hivatal között

A jogszabály-módosítás lehetővé tette a kétirányú elektronikus kommunikációt, amelynek értelmében ha az ügyfél elektronikus úton, az ügyfélkapun keresztül kezdeményezi az eljárást, az SZTNH elektronikus úton közli a kérelem kapcsán hozott döntéseket, illetve küldi meg a hiteles elektronikus lajstromkivonatot. Az elektronikus beadványokat kizárólag az

SZTNH e célra rendszeresített űrlapjain lehet benyújtani. Kétoldalú elektronikus kommunikáció az alábbi ügyekben kezdeményezhető.

Európai szabadalommal kapcsolatos eljárások

- Európai szabadalmi bejelentés igénypontjai magyar nyelvű fordításának közzétételére irányuló kérelem és az európai szabadalmi bejelentés igénypontjainak magyar nyelvű fordítása.
- Európai szabadalom igénypontjainak magyar nyelvű fordítása, illetve – ha az Európai Szabadalmi Hivatal előtti eljárás nyelve a francia vagy a német volt – az európai szabadalom igénypontokon kívüli szövegének angol vagy magyar nyelvű fordítása.
- Felszólalási vagy korlátozási eljárás eredményeként módosítással fenntartott európai szabadalom szövegének fordítása.
- A felsorolt fordítások kijavítására irányuló kérelem, illetve a kérelem mellékleteként csatolt kijavított fordítás.

Védjegyügyekben

- Gyorsított vagy különleges gyorsított eljárás kezdeményezésére irányuló kérelem.

Adatváltozás tudomásulvételére irányuló kérelem

- Szabadalmi, növényfajta-oltalmi, használatiminta-oltalmi, formatervezésiminta-oltalmi, topográfiaoltalmi és védjegyügyekben (jogosult, feltaláló vagy képviselő nevében/elnevezésében vagy lakcímében/székhelyében történt változások, jogutódlás tényének lajstromban történő feltüntetésére irányuló kérelmek).

Hiteles lajstromkivonat igénylésére irányuló kérelem

- Szabadalmi, növényfajta-oltalmi, használatiminta-oltalmi, formatervezésiminta-oltalmi, topográfiaoltalmi, védjegyoltalmi ügyben, valamint nemzeti oltalom alatt álló földrajzi árujelzők ügyében.

Iratbetekintési kérelem

- Szabadalmi, növényfajta-oltalmi, használatiminta-oltalmi, formatervezésiminta-oltalmi, topográfiaoltalmi, védjegyoltalmi ügyekben és a nemzeti oltalom alatt álló földrajzi árujelzők ügyében.

A felsorolt eljárások során *mind az eljárást indító kérelem, mind annak járulékos beadványai* benyújthatóak elektronikus úton. A benyújtható járulékos beadványok: hiánypótlás, díjfizetés igazolása, határidő-hosszabbítás, igazolás, eljárás folytatása iránti kérelem, módosítás (európai szabadalmakkal kapcsolatos eljárásokban).

Elektronikus aláírással benyújtott beadványok esetében *kétirányú elektronikus kommunikációra nincs lehetőség*, az így benyújtott kérelmek tárgyában a hivatal papíralapon közli a döntését. Elektronikus aláírással csak az eljárást indító kérelem nyújtható be elektronikusan, tehát a járulékos beadványokat is csak papíron lehet benyújtani.

A fentiek értelmében azoknak az ügyfeleknek, akik igénybe kívánják venni a kétirányú elektronikus kommunikációs szolgáltatásokat, érvényes ügyfélkapus regisztrációval és azonosítóval kell rendelkezniük.²

Bár a Ket. elvileg lehetőséget ad arra, hogy az ügyfél és a hatóság rövid szöveges üzenetben (sms-ben) kommunikáljon egymással, az iparjogvédelmi törvények ezt a kommunikációs formát kizárják.

Természetesen továbbra is van lehetőség papíron benyújtani a bejelentéseket és a kérelmeket. A szükséges űrlapokat a hivatal honlapjáról le lehet tölteni, és a kitöltés után kinyomtatva postán vagy személyesen (vagy meghatalmazott útján) el lehet juttatni a hivatalba.

Az elektronikus ügyintézés menete

Az ügyfélnek előbb azonosítania kell magát az ügyfélkapun, majd az E-ÜGYINTÉZÉS alkalmazásba belépve ki kell töltenie a megfelelő elektronikus kérelem benyújtására szolgáló űrlapot.

Az elektronikus úton előterjesztett kérelem kapcsán hozott döntést az SZTNH elektronikus úton küldi meg az ügyfeleknek. Az elektronikus iratbetekintés esetében például amennyiben az SZTNH engedélyezi a kért iratba történő betekintést, a központi elektronikus rendszeren keresztül megküldött döntésben közli azt az azonosítót, amellyel az ügyfél megkapja a hozzáférést a kért irat(ok) beszkenelt változatához. A jogosultsággal rendelkező ügyfelek két hónapig tekinthetik meg az általuk kérelmezett iratokat.

A személyes (nem elektronikus) ügyintézés eljárási rendje változatlan.

Az új e-kutatás adatbázis

Az EKOP pályázat lehetőséget adott arra, hogy a hivatal teljes adatvagyonát egyetlen, a legkorszerűbb technológiát alkalmazó adatbázisba szervezzük. Az új e-publikációs adatbázis 2011. május 27-étől kezdve lehetővé teszi, hogy a felhasználók naprakész tájékoztatást kapjanak a publikus iparjogvédelmi információkról.

Az új technológiára épülő, folyamatosan frissített kutatófelület – az e-kutatás adatbázis – az SZTNH bárki által hozzáférhető online adatbázisa, amely lehetővé teszi a hivatal által vezetett elektronikus nyilvántartás, továbbá a Magyarország területén hatályos nemzetközi és közösségi/uniós iparjogvédelmi oltalmi formák adataiban történő részletes keresést.

A hivatal valamennyi iparjogvédelmi oltalmi formára, a szerzői jogi és kapcsolódó jogi eljárásokra, valamint az önkéntes műnyilvántartásra kiterjedő e-kutatási adatbázisa 2011. június 1-jétől a Publikus Iparjogvédelmi AdatbázisCsalád (PIPACS) helyébe lépett. Ettől

² Az ügyfélkapus regisztrációról a <https://ugyfelkapu.magyarorszag.hu> oldalon lehet tájékozódni.

az időponttól kezdve az e-Kutatás adatbázis segítségével nyújtunk hozzáférést a hivatal publikus adatvagyonához.

Az adatbázisban való keresés valamennyi oltalmi formára, illetve a hivatal nyilvántartásaiban szereplő, szerzői jogi védelem alatt álló művek adataira kiterjedő keresést tesz lehetővé az EGYSZERŰ KERESÉS felületen – e szolgáltatás segítségével például feltérképezhetjük egy intézmény teljes iparjogvédelmi portfólióját.

Az ÖSSZETETT KERESÉST választva az egyes oltalmi formákon belül komplex keresőkérdésekre is választ lehet kapni. Az egyes oltalmi formákon belül – a sajátosságoknak megfelelően – eltérő keresőkérdéseket lehet megfogalmazni.

Az új adatbázis méreteiről néhány adat: a szolgáltatás indulásakor, 2011. május végén a teljes tartalom 1 millió 554 ezer ügy rekordja volt. Öt hónap alatt további 70 ezer ügy rekordja került az adatbázisba, amely november elején 1 millió 624 ezer ügy adatait tartalmazta.

A 270 Gbyte méretet elérő adatbázisban található még a fenti rekordokhoz tartozó

- 427 ezer csatolt dokumentum teljes szövegű kereshetőséggel és
- 1,5 millió ábra.

A felsorolt szolgáltatások arra az újonnan kidolgozott, integrált adatbázisra épülnek, amely a XIX. század óta gyarapodó hivatali adatvagyon teljességét tartalmazza.

A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának új elektronikus hatósági és tájékoztató szolgáltatásainak lekérdezési lehetőségeiről és az átadás után eltelt első időszak tapasztalatairól az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 2012. áprilisi számában tájékoztatjuk Olvasóinkat.

Dr. Tószegi Zsuzsanna

„A HOLOGRÁFIA HAJNALA ÉS HORIZONTJA” CÍMŰ KIÁLLÍTÁS EREDMÉNYEI ÉS TANULSÁGAI

A 2011. szeptember 22. és október 13. között megrendezett kiállítást Gábor Dénes Nobel-díjjal történő elismerésének 40. évfordulója alkalmából hívta életre a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala és a feltaláló szellemi örökségét gondozó NOVOFER Alapítvány. A rendezvény bemutatta Gábor Dénes életútját és munkásságát, széleskörűen ismertette a holográfia elvét és a technológia jelenlegi felhasználását, valamint az ezzel kapcsolatos kutatási területeket, például a 3D televíziót és a holografikus mérés technikát, ezenkívül tucatnyi háromdimenziós benyomást keltő hologram is látható volt a kiállításon.

A szervező intézményeken kívül az alábbi intézmények és képviselőik vettek részt a kiállítás tartalmi részének összeállításában:

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Füzesy Zoltán, Gombkötő Balázs, Koppa Pál, Kornis János; Debreceni Egyetem Fizikai Intézet, Kökényesi Sándor; Greguss Pál; Holografika Kft., Papp Tamás; Magyar Nemzeti Múzeum, Gál Vilmos; Mano Hologram Kft., Gál József; MTA Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézet, Hámori András; MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet, Tőkés Szabolcs; MTA Szilárdtestfizikai és Optikai Kutatóintézet, Bányász István, Czitrovsky Aladár, Cser László, Faigel Gyula; Optimal Optik Kft., Szarvas Gábor; Szabó Sándor holográfus; Szegedi Tudományegyetem, Kovács Attila Pál.

A kiállítást erős kommunikáció kísérte; *33 sajtómegjelenés* tudósított a programról az írott és az elektronikus médiában, *a tematikus blogot 5500-an látogatták*, a *Facebook-oldalt*, ahol naponta más-más figyelemfelkeltő információ elhelyezése mellett kvízkérdésekre is válaszolhattak az érdeklődők, mintegy *730-an követték*.

A tapasztalatok szerint a látogatók egyértelmű kedvencei a Greguss Pál, NASA-díjas biofizikus által készített Szent Korona hologram (a magyar királyi koronáról készített, 360 fokban körbejárható holografikus felvétel) és általában a hologramképek voltak. Hasonló érdeklődést vonzott Gábor Dénes Aeroplán körhintára vonatkozó szabadalma, amelyet alig tízévesen nyújtott be, és amely a híres tudós egyetlen Magyarországon szabadalmaztatott találmánya.

A látogatók kíváncsi érdeklődéssel nézték meg a kiállításon a holográfia atyjával készült 1972-es magyar tévéinterjút, amelyben Gábor az ötlet megszületése mellett a tudományos közösség társadalmi felelősségéről is beszél, és a fenntartható fejlődés szükségességét hangsúlyozza. Ugyanígy izgalmasnak találták a HoloVízioról készült információs tablót, amely egy olyan magyar fejlesztésű képernyőt ismertet, amely a holografikus képalkotás elvét alapul véve valódi 3D látványvilágot nyújt a nézők számára.

A kiállítás kedvező fogadtatása a célzott propagandán kívül valószínűleg annak is köszönhető, hogy a kiállított tárgyak, illetve dokumentumok élményt, illetve őket érdeklő

információt nyújtottak a különböző korú és képzettségű látogatók számára. A fiatal, sőt, néha gyermekkorú látogatók is érdeklődéssel szemlélték a sejtelmes fényben fürdő hologramokat, de az aktív kutatók és fejlesztők is új tényekkel ismerkedhettek meg kollégáik tevékenységéről.

A kiállítás része volt a szeptember 23-án, *pénteken zajló kutatók éjszakája* című rendezvénynek, ahol a mintegy 100 látogató nagy érdeklődéssel hallgatta a kiállítást bemutató vezetéseket.

Október 12-én a kiállítók többsége a hivatal konferenciatermében megrendezett *szakmai ankéton* számolt be a legfontosabb kutatási területekről a mintegy 50 fős hallgatóság előtt.

A „hálás” téma, a szakszerű, az adott csoport érdeklődéséhez igazodó vezetések és az összetett promóciós tevékenység – a látogatói számok tükrében – igen hatékonynak bizonyult: az idelátogató 50 iskolai csoport összlétszáma 1500 fő, az egyéni látogatók – beleértve számos hivatali kollégát – száma 650 fő volt. Összesen kb. 2200-an látták a kiállítást, ami kimagasló az eddig rendezett hasonló események között, és biztatást jelent a szervezők számára, hogy a jövőben is folytassák a „Tudomány, művészet, technika” címmel összefoglalt rendezvény-sorozatot.

Varju Zsuzsa – Gács János